

Midye Kabukları 100 Watt'lık Ampul ve Gölge Oyunu

TÜBİTAK Popüler Bilim Yayınları'nın 10-21 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirdiği tanıtım ve satış gezisi sırasında Nevşehir Lisesi'nde öğrenci, 17 yaşında bir gençle tanıştık. Adı Adem Ocaktan olan bu genç arkadaşımızın ilgi alanı gölge oyunuydu.

Pek çoğumuzun bildiği gibi, gölge oyunu, insan, hayvan, eşya gibi biçimlere arkadan ışık verilerek gölgelerinin bir perde üstüne yansıtılmasıyla gerçekleşiyor. Sizlerin de ilgisini çekeceğini düşünerek Adem Ocaktan'la TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları Yayın Yönetmeni Sedat Sezgen kısa bir söyleşi yaptı.

B.Ç. Gölge oyunuyla ya da yaygın adıyla Karagöz ve Hacivat'la ne zaman tanıştın?

A.O. Karagöz'le tanışmam televizyon sayesinde oldu, 8 yaşlarındaydım.

B.Ç. Televizyonda pek çok şey görüyoruz. Karagöz'de senin ilgini çeken neydi?

A.O. Komikti. Evet, ilk duygum bana çok komik gelmesiydi. Aynı zamanda az rastlanır bir şeydi de. Az rastlanır şeyler hep ilgimi çekmiştir. Üstelik sahnelenmesi de değişikti.

B.Ç. Sonra, hep televizyonda mı seyrettin Karagöz'ü?

A.O. Evet, bugüne kadar hep televizyonda seyrettim. Bir kez de tiyatro oyunu şeklinde olanını gördüm.

B.Ç. Ama o çok farklı; tiyatronun alanına giriyor.

A.O. Elbette. Zaten tiyatrodaki seyrettiğim zaman perde-deki tadı bulamadım.

B.Ç. Kendin için bir sahne kurman ya da ondan önce figürleri oluşturmaya başlaman nasıl oldu?

A.O. Televizyonda gölge oyununu seyrettikten 3-4 ay sonra Karagöz ve Hacivat figürleri çizmeye başladım. Figürleri kesip boyayıp, kendi kendime oynuyordum.

B.Ç. Henüz sahne yok, değil mi?

A.O. Hayır yok.

B.Ç. Peki ya arkadaşların? Onlara boyadığın figürleri hiç gösterdin mi?

A.O. Hayır, kimse bilmiyordu.

B.Ç. Ailen?

A.O. Ailem bilirdi. Ama pek ilgilenmezlerdi. Sonraki yaşlarda derslerimi engelleyeceklerinden çekindiklerini söylüyorlardı.

B.Ç. Figürlerden sahnelemeye geçmen nasıl oldu?

A.O. Figürleri çizip boyamam ve kendi kendime oynamam ilkokul sonuna kadar devam etti. Sonra bir elma kasasının ön tarafını kırıp önüne beyaz perde germek ve ışıklandırılmış bir ortamda figürleri oynatmak aklıma geldi. Ama bu figürlerden ışık geçmediği için perdeye sadece figürlerin gölgesi akıyor,

renk çıkmıyordu. Bunun nedenini bir süre çözemedim.

B.Ç. Sıkılıp, bırakmayı düşündün mü?

A.O. Hayır, ben biraz da renklerin peşindeydim. Renkleri mutlaka bulmalıyım diye düşünüyordum. O yüzden üstüne üstüne gittim.

B.Ç. Bu arada bir topluluğa gösteri yapmadın mı?

A.O. Bir kez. Ama olmadı. İlkokul veda partisinde arkadaşlarıma, öğretmenlerime sürpriz yapacaktım ama ampul düşüp kırıldı. Şanssızlık.

B.Ç. Perdede renkli figürleri nasıl elde ettin?

A.O. Ben o güne kadar karton kesip figürlerimi oluştuyordum. Karton da ışık geçirmediği için renkler çıkıyordu.

B.Ç. Bunu şimdi söyleyebiliyorsun.

A.O. Evet. O günlerde bunu bilmiyordum. Bir gün gömlek kutularının şeffaf kağıdına, çizgisiz kağıda çizdiğim figürleri yapıştırdım.

B.Ç. Renkler çıktı mı?

A.O. Evet.

B.Ç. Senin için müthiş bir an olmalı.

A.O. Çok sevindim. Başarmıştım. Artık arkadaşlarıma figürleri gösterip, sahneleyebilirdim. Sahneledim de.

B.Ç. İlk resmî gösterin diyebiliriz buna, değil mi?

A.O. Evet, ilk gösterimdi. İnşaattan tahta bulup, onlarla bir güzel perde yaptım.

B.Ç. Sonra koşa koşa okula mı gittin?

A.O. Hayır. Televizyondaki bazı gölge oyunlarını videoya aktardım. Ve onları defalarca seyrettim.

B.Ç. Bu ne kadar sürdü?

A.O. Bir iki ay kadar.

B.Ç. Bir dakika! Sahne yaptın, ama gösteriyi iki ay sonraya erteledin; neden?

A.O. Arkadaşlarımin gösteriyi beğenmelerini istiyordum. Mahcup olmaktan korkuyordum.

B.Ç. Sonunda gösteriyi gerçekleştirdin. Ne oldu?

A.O. Çok beğendiler, duyan hocalar kendi sınıflarında da gösteriyi tekrarlamamı istediler. Bu şekilde her sınıfta sahneledim.

B.Ç. Nasıl bir duygu?

A.O. Artık okulda herkes beni tanıyordu. Hocalarımdan tebrikler gelmeye başlamıştı. Bazı arkadaşlarıma bana mucit diyordu.

B.Ç. O günlerde gösteri için kullandığın malzemeler nelerdi?

A.O. 100 watt'lık bir ampul, yanıp sönen seri lambalar, floresan lamba, açılıp kapanan bir perde.

B.Ç. Ya figürler?

A.O. Sadece Karagöz ve Hacivat vardı. Zenne de vardı, ama daha boyamamıştım.

B.Ç. Peki bu malzemeler için parayı aileden mi alıyordun?

A.O. Hayır. Mahalle pazarında midye kabuğu satıyordum. Oradan kazandığım parayla da bu malzemeleri alıyordum.

B.Ç. O sırada tam kaç yaşındaydın?

A.O. 12 - 13 yaşlarındaydım.

B.Ç. 12 yaşında pazarda midye kabuğu satıp, kazandığın parayla 100 watt'lık ampuller alıyordun, öyle mi?

A.O. Evet.

B.Ç. Her cümle ayrı bir öykü. Gölge oyunu nasıl devam etti?

A.O. O sırada okul değiştirdim. Kayseri'den Isparta'ya geldik. Ortaokulu orada bitirdim. Ama orada insanları tanımadığım için hiç gösteri yapmadım.

B.Ç. Neden?

A.O. Yakınlık duymadığım, tanımadığım ortamlarda gösteri yapamıyorum. Ayrıca heyecanlanıyorum da.

B.Ç. Ara mı verdin?

A.O. Evet, ortaokulu Isparta'da bitirdikten sonra Kayseri'ye geri döndük, lise 2. sınıfa kadar Kayseri'deydik. Bu iki sene içinde hiç gösteri yapamadım.

B.Ç. İki sene. Bu kadar nasıl dayanabildin?

A.O. Aslında komşulara, misafirlere oynatıyordum ama okulda oynatamadım.

B.Ç. Adem, bir kez daha soralım: neden?

A.O. Ortaokuldayken gösteri sırasında çok heyecanlanıyordum. Daha sonra lise yıllarında daha da çok heyecanlanmaya başladım. Hata yaparım, mahcup olurum korkusu duymaya başladım. Sesim kısılıyor, konuşamıyordum.

B.Ç. Şimdi Nevşehir'deyiz. Gölge oyunu ne durumda?

A.O. Burada üç sınıfta gösteri yaptım.

B.Ç. Heyecanlandın mı?

A.O. Yok, hiç heyecanlanmadım. Gösterimi de çok beğendiler. Pek çok öğrenci figürleri alıp inceledi.

B.Ç. Şu anda gölge oyunuyla ilgili neler yapıyorsun?

A.O. Araştırmalar yapıyorum. Örneğin figürlerin yapılış malzemelerini inceliyorum. İnternet kanalıyla bu işin tarihçesini araştırıyorum.

B.Ç. İlerisi için ne düşünüyorsun?

A.O. Mühendislik eğitimi görmek istiyorum. Bilgisayar ya da inşaat. Bu arada teklif gelirse her yerde gösteri yapabilirim. Şu anda sadece Karagöz ve Hacivat figürlerim var. İleride Zenne ve Karagöz'ün çocuğunu yapıp metinlerini oluşturmak istiyorum. Tabii, teklif gelirse.

B.Ç. Sıradışı ilgini ve sıradışı öykünü bizimle paylaştığın için teşekkür ederiz.

A.O. Gölge oyunu kendime güvenimi kazanmam ve heyecanımı yenmem konusunda bana yardımcı oldu; sizler de benimle konuştunuz, ilgi gösterdiniz, teşekkür ederim.

Nevşehir Lisesi'nin avlusunda Adem Ocaktan'dan ayrıldık. Mahcup çocukların "gölgede" kendilerini iyi hissetmelerinin pek çok nedeni olmalı, diye düşünüyorduk. Tam o sırada bir ses duyar gibi olduk. Belki gerçektir, belki de bize öyle gelmişti:

Ne olurdu şu dört köşeli

Beyaz perde içinde

Bana da bir arkadaş olsun

Ah benim Karagözüm iki gözüm

Arkadaşım, neredesin?

...